

hok invlogen. Nadat ik er mijn verrekijker bij had gepakt, ontdekte ik tot mijn nog grotere verwondering dat er op de onderste rand van het invlieggat een randje modder gesmeerd was....!

Begin april

Dit paartje leek van plan de uilenkast als broedplek te gaan gebruiken en was bezig om dat voor hun immense gat met modder te verkleinen tot er een openingetje over bleef waar alleen de klevertjes doorheen zouden kunnen. Een metselwerk van heb ik jou daar! In voorgaande jaren hadden boomklevers in de achtertuin een oud spechtennest als nestplek gebruikt, een rond uitgehakt gat in de stam van een berk. Ook dat vlieggat van een paar centimeter werd toe met modder verkleind tot een piepklein gaatje. Dat vergde minimale arbeid vergeleken bij het grotendeels dichtmetselen van de opening van een uilenkast, die een diameter heeft van 15 cm. Toen ik die kleine vogeltjes bezig zag met kloddertjes modder in dat 'uilenhok', dacht ik nog dat de klevertjes wel door zouden krijgen dat het verkleinen van deze entree niet te doen zou zijn, maar niks hoor.

Prestatie

Na weken metselen is het de kleine rakkers gelukt om de ingang van het uilenhok praktisch

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Opvallend nieuws, dit wist ik echt nog niet! Wat doet een insectenetende zwartkop in een koud, nat voorjaar? De auteurs zagen in het koude voorjaar van 2013 op 30 april een paartje zwartkop de bloesem van een pruimenboom inspecteren. Ze zullen daar wel insecten zoeken, was hun veronderstelling. Maar wat bleek? Ze snoepten van de nectar in de bloem. Tijdens de erop volgende koude dagen tot 6 mei zag Ate Dijkstra dat de nectar uit nog tientallen bloemen werd gezogen. Na 6 mei werd het warmer en waren er weer voldoende insecten. Is het toeval, of schrijven de vogelaars uit Zuid-Kennemerland zulke boeiende artikelen? Dit is wel de tweede keer op rij, dat ik uit hun blad een artikel bespreek.

Fred Koning 'Alternatieve energiebron voor de fitis en de braamsluiper'.

Ate Dijkstra 'Nectar drinkende zwartkoppen'.

Uit de Fitis jrg 51 (1) maart '15 VWG Zuid-Kennemerland.

helemaal dicht te maken. Ik vind dit een ongelooflijke prestatie. Te bedenken dat een boomklevertje 23 gram weegt, tegen een bosuil 500 gram. Deze uilenkast is dan ook een riante villa voor de kleine vogeltjes!

Het broeden kan beginnen

In de grote vliegdennen voor het keukenraam, waarin andere jaren altijd de bosuilen te bewonderen zijn, daar zie ik nu die boomklevertjes druk in de weer met het los pikken van schors om daarmee regelrecht de kast in te vliegen. Er moet onderhand een vracht aan schorsnippers op de bodem van het hok liggen. Het bed is vast zo goed als na klaar voor de eieren die straks gelegd gaan worden.

En dan krijgen we over een week of wat ook nog de pret van de kleine, jonge boomklevertjes die hun kopje door dat kleine moddergaatje naar buiten steken. Dat een uilenkast ook zonder bosuilen zoveel verwondering en blijdschap kan geven!

TJIFTJAF met gestolde pollen rond de snavel.
Foto: Fred Koning

Er is verschil tussen waarnemen en interpreteren. Die vogel steekt haar kop in de bloem, dus zal ze wel op zoek zijn naar eetbare insecten in die bloem: dat is dan de foute vooronderstelling. De Duitse vogelonderzoeker R. Prinzing publiceerde al in 1972 over nectar als aanvullend voedsel voor de zwartkop. In de artikelen van Fred Koning en Ate Dijkstra staan foto's van een braamsluiper, de tuinfluiter en een tjiftjaf met een opvallend gestold kegeltje boven de snavel.

Om het voedselprobleem in een koud voorjaar op te lossen maken sommige soorten graag gebruik van nectar. Die suikers zijn namelijk direct opneembaar en dat is zeker van belang wanneer deze vogels extra energie nodig hebben op hun retourvlucht uit Afrika. Vreemd genoeg is hier in Nederland weinig over bekend. Blijkbaar is het waar dat wat je echt niet verwacht, ook niet waargenomen wordt. Voorjaar 2013 werden in het Zwanenwater enkele vogels met nectar op de veren aangetroffen. Die vogels zijn te herkennen aan de samengeklonterde veertjes op het voorhoofd, net boven de snavel. Die aan elkaar klevende veren vormen een klein

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

De Domphoorn jrg. 49 (1) 2015. Natuur- en Vogelwacht Vijfherenlanden. De weidevogelgroep is een stabiele groep waar op hoog niveau aan weidevogelbeheer gewerkt wordt. Weidevogelbeheer gaat een stap verder dan nestbescherming: het betekent vooral ook zuinig zijn op de pullen. Verder is de vogelwerkgroep actief met nestvlotjes voor de zwarte stern, atlasblokken tellen en watervogeltellingen. Naast de PTT-telling wordt er gewerkt aan een avifauna voor de hele Vijfheerenlanden, dat is Vianen en omgeving. Tussen **Duin en Dijk**, jrg. 14 (1) 2015. Orgaan van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen in Noord-Holland H. Vader en A. Ehrenburg brachten de stand van de broedvogels in het Amsterdamse Waterleidinggebied in kaart. Met alle soorten

'neushoortje'. Dit hoortje is samengesteld uit opgedroogde pollen van nectar. Bij vier soorten werd de aanwezigheid van nectar vastgesteld: bij de braamsluiper, de tjiftjaf, de tuinfluiter en bij het vuurgoudhaantje. De tuinfluiter heeft de pech dat ze pas in het overwinteringsgebied gaat ruïen, daarom vliegen zij nog lang rond met zo'n kegeltje boven de snavel.

In de literatuur werd dit verschijnsel in 1959 beschreven door de Engelsman Ash. Hij trof vooral pollen aan van citroenbomen uit Zuid-Europa. De oudste waarneming van nectar drinkende inheemse vogelsoorten is echter van de grootvader van Charles Darwin, Erasmus Darwin, die leefde van 1731 tot 1802. Hij zag een fitis de nectar van een bloeiende keizerskroon eten.

Prinzing zag in 1988 in Israël braamsluiers en zwartkoppen snoepen van de nectar van vers aangeplante eucalyptusbomen. Daaruit blijkt dat alle vogels van het geslacht *Sylvia* hun energievoorraad aanvullen met nectar. Tot het geslacht *Sylvia* horen, behalve de braamsluiper en de zwartkop, ook de grasmussen. Tijdens en na de trek heeft het vrouwtje veel energie nodig om in broedconditie te komen. Of nectar een incidentele aanvulling op het menu is, of dat dit hoogenergetisch voedsel structureel genuttigd wordt moet nog worden onderzocht. Zeker iets om op te letten.

Wees er op bedacht dat op koude, regenachtige voorjaarsdagen de braamsluiper en de tjiftjaf niet alleen op de insecten jagen bij bloeiende wilgenkatjes, maar dat zowel de insecten als de nectar aantrekkelijk zijn voor deze vogels. Een grappig neveneffect van de nectarconsumptie is, dat zwartkoppen met de aanklevende stuifmeelkorrels ook nog eens meehelpen aan de bestuiving van bloemen.

moeras/rietzanger, eenden en de ralachtigen gaat het slechter dan de landelijke trends. De fluctuaties in de waterstand en het dichtgroeien van het gebied zou met beter beheer door Waternet kans op herstel kunnen bieden.

Dutch Birding, jrg. 37 (1) '15. tijdschrift over Palearctische vogels. H. Shirihai et al. 'Endemische broedvogels van de Juan Fernández-archipel voor de kust van Chili' G. Ottens 'Huis kraai met kenmerkende ondersoort in Hoek van Holland'. Voordat het uitroeien begon van de kleine populatie, in opdracht van de rijksoverheid in 2014, merkte de auteur een ondersoort op met een opvallend lichtgrijze kraag. A. Bos 'Broedgeval van grote kruisbek op Hoge Veluwe in voorjaar 2014'. Verder nieuwe, interessante aanvulling op de gegevens

van de 'Birds of Kazakhstan, deel 6'.

Fitis jrg. 51 (1) 2015. VWG Zuid-Kennemerland. Chr. Brunner 'Onverstoorbare blauwe reigers'. Op 30 meter afstand naast de reigerkolonie werd in Heemstede zonder verstoring een groot nieuw zorgcentrum gebouwd. N. Graafsma 'Wel en wee van een visdiefkolonie'. Hoe bescherm je een kolonie op het dak van een bedrijfspand en zou monitoren met een drone uitkomst bieden? L. Buckx 'De beste teldag ooit viel op 11 oktober 2014. Bij trekpost Parnassia werden alle piepersoorten waargenomen, behalve de Mongoolse pieper
De Kruisbek jrg. 57 (5) nov.'14. Vogelwacht Utrecht M. van Leeuwen 'Utrechtse scholeksters in de kijker'. Met kleurringen wordt het trekgedrag van scholeksters in de gaten gehouden. B. Nolet & R. Nuijten. 'Kleine zwanen op trek. Migratie verloopt langzamer in het voorjaar door ijsvorming'. B. Hermans et al. 'Broedvogels van bosgebied Nieuw Wulven, bij Houten' Meldpunt brengt 'Wildlife crime' in beeld. Het meldpunt voor vernietigde dassenburchten, kapot gemaakte eieren, vergiftigde vogels, of omgezaagde nestbomen is www.wildlifecrime.nl.

De Kruisbek jrg. 58 (1) febr.'15. Vogelwacht Utrecht. Na 25 jaar in een nieuw jasje. Het is goed te zien dat er een professionele vormgever aan te pas is gekomen. Mooi blad, leest prettig, voldoende rust op de bladzijden. Inhoud: L. Kramer & A. v. Duijvenboden 'Weidevogels Lopikerwaard'. De meeste vogels hadden baat bij de natte omstandigheden. A. Schortinghuis en T. Schrijvers. 'Twintig jaar midwintertelling bij Kockengen'. Opvallend dat de steltlopers nagenoeg ontbraken. De nijlgans is vanuit het niets sinds 2010 met 232 exemplaren aanwezig.

Landschap Noord-Holland jrg. 42 (1) 2015. Orgaan van Stichting. Landschap Noord-Holland. M. Verschoor. 'De Eilandspolder, weidevogelparadijs bij Driehuizen'. Hier staat alles in het teken van de weidevogels. Een vaartochtje met de boswachter. F. Buissink 'De Razende Bol'. Spannend onbewoond eiland én waardevol natuurgebied voor de kust van Den Helder. Ruben Smit, cineast van de film over de Oostvaardersplassen gaat hier een film opnemen over zehonden en de dwergstern, dat aandoenlijke, kwetsbare vogeltje.
NatuurNabij jrg. 43, winter 2014-2015. IVN Eemland. De fotowerkgroep illustreert met aanlokkelijke foto's een wandeling door de Birk, tussen Soest en Amersfoort.

De Tringiaan jrg. 38 (1) maart 2015. VWG Schagen en omstreken. I. R. Hovinga. 'Weidevogelbeheer in West-Friesland'. De jaren vijftig van de vorige eeuw komen niet meer terug en waarschijnlijk de kempaan en de watersnip ook niet, maar met verhoogd waterpeil en plas-dras gebiedjes zijn voor de grutto al goede resultaten bereikt. G. Langedijk 'Kerkuilen in Noord-Holland'. Het aantal broedparen

van kerkuilen is nog nooit zo hoog geweest. F. Vloemans 'Vogelgriep'. Een goed achtergrondartikel.

Sovon-Nieuws jrg. 27 (4) dec. 2014. M. Hornman & E. v. Winden 'Midwintertelling januari 2014: flinke aantallen bij zeer zacht weer'. A. Boele 'Zeldzame broedvogels 2014: een bijzonder jaar'. V. de Boer & A. de Jong. 'Broedvogels tellen met je tablet'.

Sovon-Nieuws jrg. 28 (1) maart 2015 O. Klaassen. 'Spectaculaire resultaten door telgroepen bij grote slaappleatsen'. A. Boele & E. v. Winden 'Visarend op doorreis'. J. van Bruggen 'Huiszwaluw, bescheiden stapje vooruit'. W. v. Manen 'Winterse zanglijsters, onopvallende thermometers'. J. Schoppers. 'Zo tel je gierzwaluwen'. J. Schoppers 'Op zoek naar de laatste blauwe kiekendieven'.

Vanellus jrg. 68 (1) febr. 2015. Bond Friese Vogelwachten. W. Bruinsma. 'Net aaisykje', Geen Kievitseieren rapen: in een tot de nok toe gevuld zaaltje in Wirdum bespreken ruim tweehonderd 'aaisikers' de uitspraak van de Raad van State. W. Dijkstra 'Probleem met ganzen duurt voort'. Ganzen vreten het gras op en ze jagen de overheid op kosten. De provincies komen met eigen plan van aanpak. W. Dijkstra 'Weidevogels nog te redden als boeren het roer omgooien'. Een stevig tweegesprek tussen Theunis Piersma en Pieter Breuker, twee eigenzinnige wetenschappers. W. Bruinsma. 'Kijken met het oog van de fotograaf'.

Het Vogeljaar jrg. 63 (1) 2015. M. de Boer zijn artikelenserie over wat interesse opwekt bij vogels. Ditmaal over vogelzang. E. Janssens 'Aveyron en Cevennes'. E. Bruining. 'Tussen vogels en mensen'. Over het Vogelhospitaal in Naarden. F. Tombeur 'Veldleeuweriken in agrarisch gebied. Verkenning in de omgeving van Westdorpe, Zeeuws-Vlaanderen. In de marktwerking tussen natuur en landbouw staan de vogels buiten spel.

Vogels+ jrg. 2 (1) maart 2015. Tijdschrift voor vogelaars van Vogelbescherming Nederland. Tekenen de petitie tegen fatale uitbreiding vluchten op Lelystad op <http://petities.nl/petitie/geen-uitbreiding-luchthaven-lelystad--2>. R. Bouter. 'Geluid zegt meer dan duizend beelden'. R. de Vos 'De marsroute naar een duurzame wereld'. Strategisch meerjarenplan 2015 – 20120. R. v. Beusekom 'Grote zilverreiger', een succesnummer. R. v. Beusekom. 'Extra support voor elftal bedreigde rode lijsters'.

Vogelbalans 2014 Thema Wetlands. Nederland heeft met 5 miljoen watervogels en een groot areaal aan wetlands een grote internationale verantwoordelijkheid, maar de toestand van de Nederlandse wateren laat te wensen over.

Onze Waard jrg. 45 (1). Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard. C. Stam. 'Zeldzame vogels in de Alblasserwaard. Andeweg 'Het weidevogelvoorjaar van 2014. Goede communicatie is een voorwaarde wil je met succes pullen verplaatsen voordat er gemaaid wordt.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze Vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met één van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-39007447